

دورنمای چهل ستون از کنار استخر

چهلستون اصفهان

گفته‌اند و سایر حدسیات مانند قرینه داشتن ایوان بیست ستونی دیگر که سوخته شده یا منعکس شدن عکس ستونها در آب برای درست کردن معنی کلمه چهلستون اساس محکمی ندارد.

در مشرق کاخ چهلستون ایوان بزرگی است بمساحت قریب هفتصد متر که تعلیقه ستون با عظمت از چوب کاج در آن قرار گرفته است. این ستونها در عهد صفویه با آئینه کاری ریز پوشیده و تزئین شده بود ایوان منظور از سه طرف شمال و مشرق و جنوب باز است و تنها از طرف مغرب به بنای کاخ متصل میگردد هرستون دارای چهارده متر و نیم بلندی و ۶۰ سانتیمتر کلفتی است از این میان ده ستون کتار ایوان هشت پهلو و ده ستون میانه ۱۶ پهلو ساخته شده و بخوبی پیداست که از لحاظ زیادی ستون و بلندی آنها معماران این بنا از اسلوب تالارهای تخت جمشید استفاده و تقلید کرده‌اند.

در وسط این ایوان بزرگ حوض مرمر قشنگی ساخته شده و شاردن که در عهد صفویه این بنا را دیده است گوید سه حوض زیبارویی هم قرار دارد که آب آنها از حوض بالا بیابن وارد میگردد. در این ایوان بزرگ چهار زیرستون سنگی در چهار گوشه حوض قرار دارد که هر کدام صورت چهار شیر را بطور برجسته نمایش میدهند.

شاه عباس اول همینکه در سال ۱۰۰۶ هجری اصفهان را مرکز حکومت خود ساخت بر آن شد تا این شهر زیبارا بهمه جهت لایق یا بتختی خویش سازد و چون کار پیشرفتهای نظامی و سیاسی این پادشاه بالا گرفت و اصفهان جای رفت و آمد سفیران و مرکز سیاست جهان گردید پادشاه صفوی دستور ساختمان کاخ با عظمتی را برای پذیرائی و بار دادن سفیران صادر نمود و از حدود سال هزار و بیست و شش هجری ساختمان این بنای عالی شروع و برای همین منظور تا آخر پادشاهی خاندان صفوی مورد استفاده واقع گردید. این کاخ باشکوه که فعلاً بین خیابان چهارباغ و میدان نقش جهان قرار دارد در آترمان مانند تمام کاخها و بناهای پادشاهان صفوی (هفت دست آئینه خانه، طالار طویل، هشت و بهشت، خیام خانه، عالی قاپو، سروشیده و دیگر بناها) در میان باغ وسیع نقش جهان واقع بود ولی امروز در میان باغ مستقلی که زیباترین باغ داخل شهر اصفهان بشمار میرود قرار گرفته است. بنای اصلی کاخ دارای هزار و هفتصد و سیزده متر مساحت و بر روی صفا ای قرار دارد که از یک متر تا یک متر و شصت از زمین بلندتر است. ایوان بزرگ که این بنا چون دارای بیست ستون بلند و قطور است و ستونها در یک سطح صاف بطارزی مجلدوبا ایهت ساخته شده از آثار زیاد گوئی این بنا را چهل ستون

آن قرار دارد سقف
این ایوان نیز مانند
سقف ایوان بزرگ
قاب سازی و مامللا
کاری و رنگ آمیزی
و نقوش قشنگ زینت
شده است.

در مغرب ایوان
دوم ایوان سوم
قرار دارد که
پیشانی آنرا مقوس
کاری و با شیشه های

کوچک تزئین

کرده اند. به علاوه روی بچهره ها و طاق درها آئینه های بزرگ کار گذاشته شده و همین ایوان است که از طرف مغرب به طاق باشکوه کاخ پذیرائی متصل میگردد.

تمام آزاده های این سه ایوان از مرمرهای شفاف که روی آنها را با گل و بونه های زیبا نقاشی و رنگ آمیزی کرده اند پوشیده شده و علاوه در شمال و جنوب ایوان میانی دو اطاق بزرگ در امتداد شرقی و غربی وجود دارد اطاق وضع ستونها و تزئینات سقف ایوان بزرگ

نمای ایوان بزرگ از طرف مشرق

بدن این شیرها طلوری است که دو تنه شیر باریک سر نمایش داده شده و از دهان چهار شیر بکه در چهار گوشه حوض قرار دارند آب به داخل حوض برتاب میشود است.

سقف این ایوان بزرگ را قاب سازی و پیشکاهای هندسی زیبا و رنگ آمیزی و طلا کاری کرده اند. پس از این ایوان عالی ایوان کوچک تری است که دو ستون بزرگ ۱۶ پهلو به بلندی ۱۰ متر و به عرض ستونهای دیگر در میان

یکی از مینیاتورهای قشنگ

شده مایهٔ افتخار نالار پذیرائی پادشاهان با عظمت سفوی نیست و از دو بیت شعر پائین مبدعات ببرد کرنال برمیآید که این برده نقاشی در زمان اولین پادشاه قاجار به ساخته شده بعلاوه سبک نقاشی و رنگ آمیزی این دو قسمت هم قابل مقایسه با چهار بردهٔ زیبای گوشه های نالار است. چهار بخاری دیواری زیبا در نالار پذیرائی وجود دارد و در همین نالار بوده است که یک تخت باشکوه از سنگ بشم بر روی بدن شیرها که پادشاه هنگام پذیرائی سفیران بر آن مینشسته قرار داشته تخت منظور در آشوب و هرج و مرجی که بعد از این ایام در کشور ایجاد شده از میان رفته است. غیر از اینها در چهار گوشهٔ این نالار قشنگ چهار اطاق با نقاشی های خوب برای اقامت افسران کار پادشاهی جمع شدن وزیران و بزرگان دربار موجود است.

شمالی دارای ۱۲ قطعه نقاشی زیبا و یک بخاری دیواری قشنگ و یک قطعه نقاشی تمام قد از یک بانوی ایرانی که گلی در دست گرفته میباشد بعلاوه در تمام سطوح این اطاقها گل و بوته های قشنگ و طلا کاری دیده میشود که همگی را تازه از زیر کج بیرون آورده اند. تزئینات اطاق جنوبی نیز غیر از ۱۲ قطعه نقاشی و بخاری دیواری و طاق بالای آن تمام در زیر کج پنهان و باید با کمال دقت آنرا بصورت اصلی بر گرداند.

تمام سطح دیوارهای کاخ که امروز با کج سفید پوشیده شده دارای بهترین گل و بوته و تزئین است و بایستی بطوریکه در برنامه کار تعمیرات این بنا گذارده شده همه آنها برداشته شود و تزئینات کاخ با عظمت مقتدر ترین پادشاهان قرن هفدهم میلادی که خیره کننده چشم جهان گردان و نمایندگان کشور های بزرگ بوده است دوباره بصورت اصلی باز گردد.

نالار اصلی کاخ چهل ستون پس از ایوان سوم قرار دارد و در همین نالار است که منتهای استادی و هنر مندی ایرانی در رنگ آمیزی و طلا کاری و نقوش زیبا نمایش داده شده این نالار زیبا بمساحت ۲۳۱ متر مربع و از سه طاق گنبد شکل قشنگی که سطوح داخلی سقف آنرا با طلا و لاجورد و نقش های اسلیمی زینت کرده اند پوشیده است.

در این نالار روح افزا ۳۲ قطعه نقشه رنگ و روغنی (صورت سازی) و در بالای آنها در جهت مشرق و مغرب شش پرده نقاشی بزرگ مربوط به پادشاهان بزرگ سفوی و نادر شاه بزرگ پائین وجود دارد.

۱- مجلس مهمانی شاه عباس بزرگ از خوان ازبکان. ۲- ببرد شاه اسمعیل اول با ارتش عثمانی (در چالدران). ۳- مجلس پذیرائی شاه طهماسب از همایون

شاه هندی. ۴- مجلس بزم شاه عباس دوم با رئیس ازبکان. ۵- ببرد نادر شاه با ارتش هندوستان (کرنال). ۶- ببرد شاه عباس بزرگ ازبکان با ارتش عثمانی (کرنال). از این شش قطعه نقاشی چهار قطعه آن بلا تردید از دورهٔ سفویه است ولی نقاشیهای ببرد چالدران شاه اسمعیل و ببرد کرنال نادر شاه از الحاقات بعد از دورهٔ سفویه و افشاریه است زیرا ببرد چالدران که بشکست شاه اسمعیل و سفویه تمام

مجلس پذیرائی شاه طهماسب اول از رئیس ازبکان

چیزیکه بیش از هر چیز در مشاهده کاخ باشکوه چهل ستون اسارا شیفته و مجذوب میسازد طرز رنگ آمیزی و قدرت نقاشی و طلا کاری است که بر روی قطعات لوزی شکل سقف گنبد ها و ایوان بزرگ بکار رفته است این کارهای با روح که عالیترین نماینده عظمت و ترقی فن نقاشی و زینت کاری دوزخه صنوبره است بدست نظیر علی از خویشلویدان و شاگردان زیر دست بهزاد مشهور ساخته شده است .
در سال ۱۱۱۸ هجری کاخ چهل ستون گرفتار آتش سوزی گردید

ایوان بزرگ که با تنه درختان کلفت و باند چنار (که در سرتاسر عرض ایوان ها مهار و پوشیده شده) سرایت نکرد و پس از آتش سوزی در زمان آخرین پادشاه صفوی تعمیراتی در آن صورت گرفت .

در مقابل ایوان بزرگ این کاخ استخر وسیعی در سرتاسر باغ ساخته شده و چهار مجسمه زیبا که از بنای هفت دست باقی مانده است در چهار گوشه آن نصب گردانند در این جا باید گفت تعمیرات اساسی و

مینیاتور های قشنگانلار پفرایش

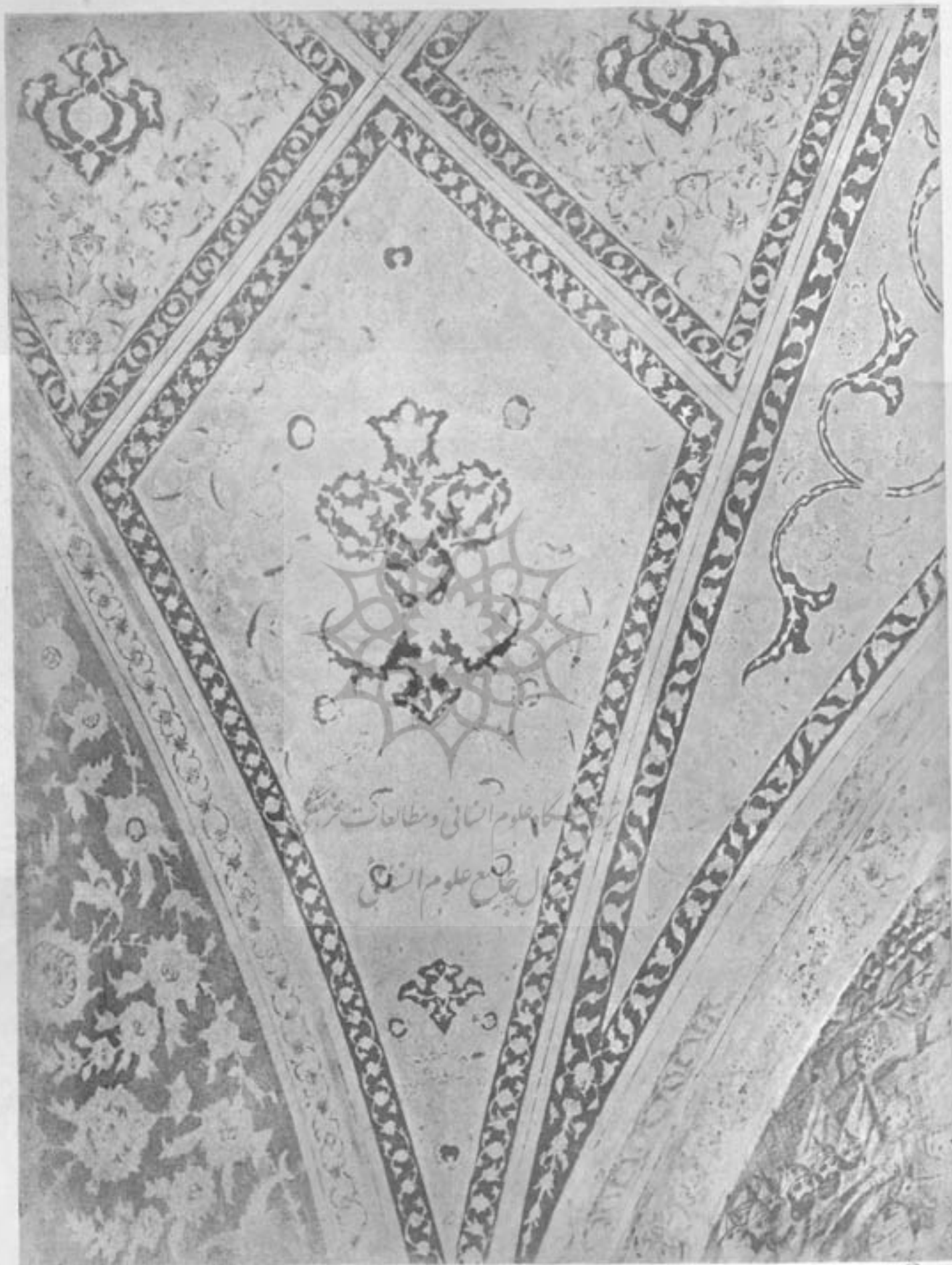

جلس پفرایش شاه عباس اول از رئیس لاریکان

اقدامات لازمی که در نگاهداری آثار تاریخی کشور و بالاحسن شهر اسفهان بعمل آمده است کاخ چهلستون را نیز روح تازه بخشید . موقع مناسب و ایهت و زیبایی کاخ وزارت فرهنگ را با ایجاد موزه معتبری در این بنای باشکوه مصمم ساخت خوشبختانه موجبات آت بزودی فراهم آمد و کاخ چهلستون قریباً موزه شهر اسفهان و از زیبا ترین موزه های کشور میگردد .

و قسمتی از این بنای باشکوه نابود گشت خوشبختانه آتش بقسمت پوشش سقف سه

کتاب علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 فصل پنجم علوم انسانی

طرز تزیینات یکی از جزئیات های سقف تالار پلیرالی

تیوش زیبا پروردی کاشی که در کاخ جهل ستون بوده است

پاک پرده زیبا پروردی کاشی هادی در کاخ جهل ستون

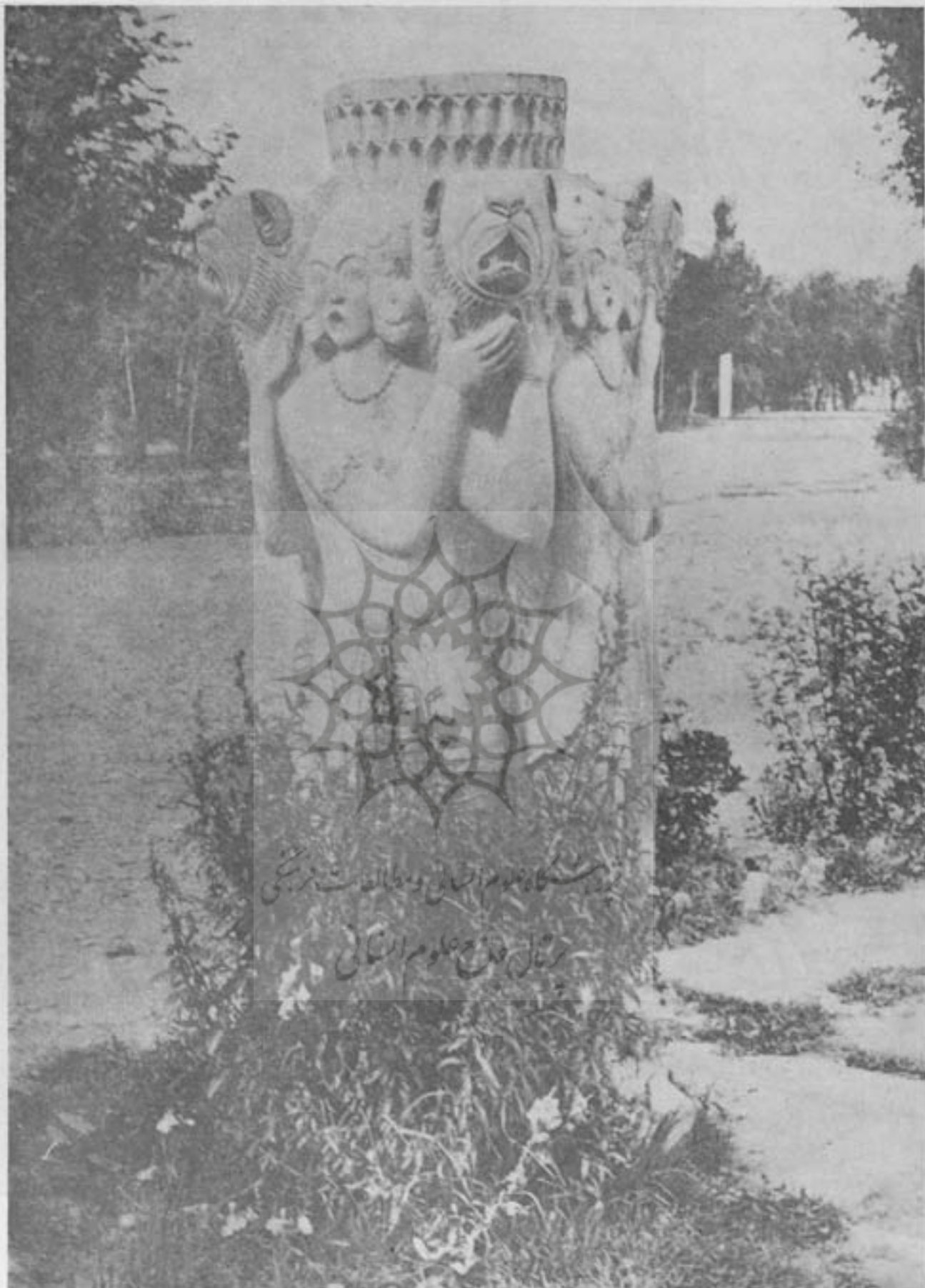
پرتال جامع علوم انسانی

گوربت کاشی درینچه دیوار کاخ جهل ستون

یکی از زیر ستونهای ایوان چوک که بر روی پهن شیرها قرار دارد

سنگواره علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 ژانل خدیج علوم انسانی

یکی از مجسمه های چهار گوشه استخر جهلستون